

**VERSLAG van de excursie gehouden op Ameland op 26—31
Augustus 1935.**

Dit jaar had de zomerexcursie van de Ned. Bot. Ver. een enigszins ander karakter dan gewoonlijk. Deze excursie was met opzet vastgesteld, onmiddellijk voorafgaande aan het 6e Intern. Congres te Amsterdam, en aan de congresleden was van deze excursie kennis gegeven en voor hen de gelegenheid opengesteld om er aan deel te nemen. Van deze gelegenheid hebben gebruik gemaakt: Prof. Dr J. Braun-Blanquet te Montpellier, Mademoiselle Simone Dreyfus te Parijs, Miss Florence Hedges te Washington, Prof. Dr J. Klika te Praag, Prof. Dr M. Langeron te Parijs, Prof. Dr T. Lippmaa te Tartu en Miss Emilia Noël te Londen.

Doordat een aantal van hen en enkele van de overige deelnemers zich in hoofdzaak interesseerden voor de Sociologie, vormden zij als het ware een natuurlijke groep, die, anders werkende dan de overigen, uit den aard der zaak gewoonlijk samen was, en afzonderlijke tochten maakte of op gezamenlijke tochten zich al heel spoedig van de anderen isoleerde. Hun werkzaamheden vallen buiten het kader van dit meer floristisch verslag, en waar ondergetekende niet in staat is over hun bevindingen een oordeel of verslag te geven, verheugde het hem zeer van Dr Braun de toezegging te mogen ontvangen van een samenvatting van hun resultaten.

Verder namen aan de excursie deel de leden: Adriani,

Brand, Brouwer, Heimans, Henrard, Joh. Jansen, P. Jansen, Kloos, Koopmans, Koster, de Leeuw, v. Ooststroom, Siertsema, Sipkes, Sloff, v. Soest en Weevers, terwijl Mej. ter Pelkwijk en de Heer Gorter als gast aanwezig waren. Daar zeer tot onze spijt dit jaar geen vertegenwoordiger van de Mycologische Vereeniging meeging, en ook Wachter en Docters van Leeuwen ontbraken, werd aan de waarneming der paddenstoelen, mossen en gallen niet die zorg besteed, die vorige excursies kenmerkte. Koopmans was zo vriendelijk een overzicht van de waargenomen paddenstoelen en mossen toe te zeggen, benevens een bericht over Amelandse plantennamen, terwijl de heer Gorter zich als gallenverzamelaar aanbood. De verzamelde gallen werden door Docters van Leeuwen gecontroleerd en bijlage A van dit verslag geeft een overzicht daarvan. Mej. Koster gaf een overzicht van de Algen van Ameland.

In de vroege morgen van 26 Augustus reed een belangrijk gedeelte der deelnemers met een extra autobus van Leeuwarden naar Holwerd. Vanuit dit vervoermiddel werd, voor ons vanzelf sprekend, maar tot groot vermaak van de buitenlanders reeds „gehokt”. Aan beide kanten van de dam naar de aanlegsteiger te Holwerd, een overblijfsel van de dam, die indertijd Ameland met het vasteland verbond, constateerden wij een welige vegetatie van *Spartina Townsendii*, die evenals in de Zeeuwse, ook op de noordelijke slikken van Friesland en Groningen hier en daar aangeplant, daar is verwilderd en zich zeer sterk uitbreidt. Van Holwerd ging de reis per motorboot en na een prachtige overtocht landden wij reeds zo tijdig op Ameland, dat we nog voor de lunch een eerste verkenningstocht konden maken langs de straatweg van Nes naar het noordelijk strand en de duinen aldaar. Bezochte hokjes: G5. 28, 24, 22, 48. 44. Voor mij persoonlijk was deze eerste tocht een desillusie. Door de droge zomer heeft de flora enorm geleden en de dorre woestenij nu, maakte een droeve indruk in vergelijking met de prachtige weelde, die wij er zagen, toen wij met Pinkster deze excursie voorbereidden. Na de lunch maakten wij een gezamenlijke tocht langs het Wad van het aanleghoofd tot ongeveer bij oeverpaal 9, vandaar noordwaarts, waar we ten noorden van de straatweg Nes—Hollum een terrein vonden waar veel *Eryngium maritimum* in een gesloten vegetatie voorkwam. Langs de straatweg terug naar Nes. Bezochte hokjes: G5, 58. 42, 23, 14. De avondboot bracht weer een aantal nieuwe deelnemers, wat met de eerste boot van Dinsdag 27 Augustus eveneens het geval was. Die dag splitsten wij ons in verschillende

groepen. De eerste groep trok per auto naar de duinen westelijk van Hollum en wandelde door de duinen naar het strand, daarna noordelijk langs de strandrand en terug langs de lichttoren naar Hollum, vanwaar de auto hen weer ophaalde. Bezochte hokjes: G5. 56. 24, 23, 21, 22, 24. Aan het strand werd een mooie strandvegetatie waargenomen op zuiver zand zonder schelpen. Deze groep bestond uit de gasten en de leden Henrard, Koopmans, Koster, v. Ooststroom, Siertsema en v. Soest. Een tweede groep, bestaande uit Brand, Gorter, P. Jansen, Sloff en Weevers ging per fiets langs de weg Ballum—Hollum, pad naar de Kaap, binnenrand van de Tonneduinen, waarna een stuk groen strand bezocht werd, dat een interessante vegetatie met *Halimus pedunculata* vertoonde. In de duinen werd o.a. *Convolvulus soldanella* aangetroffen. Bezochte hokjes: G5. 58. 13, 57. 24, 56. 42, 44, 41. Een derde groep: Joh. Jansen, Siertsema en Kloos wandelde naar Buren, langs de strandweg noordelijk en langs de grote Bosweg en het haverpad terug. Bezochte hokjes: G6. 51. 13, 11, 41. 34, 33. Langs de Buurder strandweg veel *Hyoscyamus niger* en *Conium maculatum*. In de dennenaanplanting zeer veel *Epipactis latifolia*. Na de koffie bezochten Heimans, Braun, de Leeuw en Klika de hokjes G5. 58 21 en 23; v. Soest trok met Henrard, Koopmans, Koster en v. Ooststroom naar het aanlegghoofd en vandaar oostelijk tot de Reeweg over Buren naar Nes terug. Bezochte hokjes: G5. 58 42 en G6. 51 31, 32, 14, 13. *Bupleurum tenuissimum* en *Bromus racemosus* komen alleen langs de dijk voor evenals we dat gister westelijk van het aanlegghoofd waarnamen. Brand, Brouwer, Gorter, Kloos, Joh. Jansen, Sloff en Weevers gingen per fiets naar Ballum en langs de Ballumer strandweg. Bij de duinen splitsten wij ons. Brouwer, Gorter, Jansen en Sloff gingen oostelijk tot de plas aan de Ballumer stuifdijk, dwars door de duinen naar zee en langs het strand terug. Brand, Kloos en Weevers liepen westelijk langs en later dwars door de Langeduinen naar zee, waar ze een prachtig groen strand aantroffen, de felle regen belette echter dat we dit terrein voldoende waarnamen. In het Ballumer badhuis kwamen we weer samen en na een poos wachten, maakten we van een betrekkelijk droog buitje gebruik om naar Nes terug te fietsen. Voor 28 Augustus was een tocht naar het Oerd ontworpen, maar het weer liet zich 's morgens minder gunstig aanzien, zodat dit plan tot de volgende dag werd verschoven. Wij lieten ons toen met een autobus naar het badhuis van Ballum brengen. Vandaar gingen Koopmans, Siertsema en v.

Soest oostelijk te voet naar Nes terug en bezochten: G5. 57 11, 12, 58 11, 12, 21. De overigen onderzochten, nu meer intens, het groene strand westelijk van Ballum, waar o.a. prachtige vegetaties van *Carex extensa* en *Oederi* en van *Scirpus rufus* voorkomen. Daarna trokken we zuidelijk dwars door de duinen en het daarachtergelegen vlakke land naar de straatweg Hollum—Ballum, waar de autobus ons weer oppikte. Bezochte hokjes: G6. 47 43, 34. 57 12, 14. Sloff en Weevers gingen nog wat verder westelijk en inventariseerden G6. 47 33, 46 44, 56 22, 57 11, 13 en 14. 's Middags trokken een groep per vrachtauto en twee groepen per fiets naar het oosten. De autogroep bezocht voornamelijk de *Armeria* weide bij de Linkeslook, terwijl v. Soest en Weevers doordrongen tot de Oerderduinen. De noordelijke fietsgroep ging langs het strand naar het Oerd en signaleerde daar o.a. veel *Gymnadenia*, en weinig *Sturmia*, *Botrychium* en *Anagallis tenella*. De zuidelijke fietsgroep opereerde langs Nieuwlandsweg, Eendenkooi en de duinplas oostelijk daarvan. Als bijzonderheden werden *Littorella*, *Gentiana uliginosa* en *baltica* en *Scirpus compressus* genoteerd.

Hoewel Donderdag 29 Augustus het weer zich oorspronkelijk weer vrij slecht liet aanzien, waagden we het toch later de Bolderwagens voor te laten komen en trok het gezelschap naar het Oerd. Onderweg werd vanuit de wagens en op enkele stopplaatsen gehokt en bij de eendenkooi o.a. *Peplus portula*, *Scirpus setacea*, *Centunculus*, *Rumex maritimus* × *palustris* en *Rumex crispus* × *palustris* waargenomen.

In zeer snel tempo werden de Oerderduinen doorgejaagd en toen weer terug met de wagens langs de Kooi-Oerd stuifdijk, waar veel *Carex distans* en *Scirpus rufus* gevonden werd. Uit het westen kwam ons een dikke onweersbui tegemoet, die zich echter voor het eiland in tweeën splitste, de eene trok zuidelijk over het wad en de ander over de Noordzee, zodat we tussen twee buien doortrokken en maar heel weinig regen kregen, terwijl het op het Oerd stortregende. Vrijdag 30 Augustus vertrok het grootste deel weer naar het vasteland. De overblijvenden Brand, Gorter, Joh. Jansen, Kloos, Meijer Pelkewijk en Sloff maakten per fiets, heen langs de stuifdijk en terug langs het strand, nog een prachtige, rustige tocht naar het Oerd, dat nu nog eens terdege bekeken werd en namen Zaterdag 31 Augustus afscheid van Hotel Hofker, dat ons die dagen op uitstekende wijze gehuisvest had, en van het mooie eiland, dat zeker op alle deelnemers een onverdeeld gunstige indruk heeft gemaakt.

In het geheel zijn van 51 kwartierhokjes excursielijsten inge-

vuld, dat zijn alle hokjes van het eiland, behalve G5. 57 32, 33, 34, 41, 42, 43, 44, 58 31 alle in de Hollumer en Ballumer mieden en de polder de Grieën gelegen en het hokje G6. 51 23 in het oostelijk deel.

In de nu volgende lijst van waargenomen soorten betekent a (algemeen) dat de plant in 20 of meer hokjes is waargenomen v (vrij algemeen) dat zij in 10—20 hokjes werd genoteerd, terwijl voor zeldzamere de vindplaatsen aangegeven zijn. De letters, die achter de vindplaatsen of de aanduidingen a of v tussen haakjes geplaatst zijn, duiden aan door wie van de soort verzameld en in herb. gelegd is, voor zover ik hiervan opgaven ontvangen heb. Hierin betekent: B — Braun Blanquet, G — Gorter, JJ — Joh. Jansen, JW — P. Jansen, Kl — Klika, Klo — Kloos, Ko — Koopmans, L — Lippmaa, Si — Siertsema, Sl. — Sloff, So — v. Soest.

Acer pseudoplatanus G5. 56 42, G6. 51 21; *Achillea millefolium* a., *Aegopodium* G5. 57 31, 58 24, G6. 51 13, *Aethusa* G5. 57 23, 58 24, G6 51 13. *Agrostis alba* a. (L.) ook in de vormen *salina* (G. Sl.) *maritima* (L.) en *compacta* (JW.) *canina* G5. 57 24, 58 13, G6 51 11, *vulgaris* a. (L.) ook in de vorm *pinnifolia* (JW.G. Sl.) *Alisma ranunculoides* G5. 57 22, G6 42 34, 43. (L.So.) *Alnus glutinosa* G5. 56 42, 57 24, G6 51 21. *Alopecurus bulbosus* G5. 58 23, G6. 51 14 (Ko.), *geniculatus* a., *Ammophila arenaria* a. (Kli.) *Anagallis tenella* G6 42 34, 52 12 (JJ. G. Kli. L. Si. Sl.), *Angelica* G6 42 34, *Anthoxanthum odoratum* a., *Anthriscus silvestris* G5. 58 24, *vulgaris* G5. 57 23, 31, 58 24, G6. 51 13, *Anthyllis vulgaris* a., *Apera Spica venti* v., *Apium graveolens* G6. 51 13, *Arenaria serpyllifolia* a., *Armeria maritima* a. (L. Si.) *Arnoseris minima* G5. 58 24, G6 51. 13, *Arrhenatherum elatior* G5. 58 24, *Artemisia maritima* a. (Si.) *vulgaris* v., *Asparagus officinalis* v., *Asplenium Ruta muraria* G5. 57 31, 58 24, *Aster Tripolium* a. (Sl. So) ook f. *discoidea* 47 33, *Atriplex latifolia* v. (G.) *littorea* G5. 47 34, 56 41, 44, 58 42, *patulum* a. ook f. *crassifolia* (Ko.), *Avena caryophylla* G5. 57 23, 51, 11, *praecox* a. (L.) *sativa* G6 51 13.

Ballota G5. 57 31, 58 24, 42, G6. 51 11, 13, 14, *Batrachium salinum* G5. 56 42, G6. 51 12, 13, 21, 24, 31, 32, *confusum* G5. 56 42 (Ko.) *Baudotii* G6. 51 14 (So.) *trichophyllum* G5. 57 22 (G.) 58 23, 42. ook f. *terrestre*, *Bellis* a., *Betula* G5. 57 21 58 21, *Bidens tripartita* G6. 51 13, 21, 31, *Botrychium* G6. 42 34, *Bromus mollis* a. *leptostachys* G6. 51 21 (Ko.), *racemosus* G5. 58 23, 42, G6. 51 24, 31, 32 (Ko.), *sterilis* G5. 56 42, *Bupleurum tenuissimum*

G5. 58 23, 42, G6. 51 31, 32 (Klo. Ko. L. Si. So.) *Butomus* G5. 56 42.

Cakile G5. 47 34, 43, 48, 44, 56 21. 22, 23, 41 (JJ), *Calamagrostis Epigeios* v., *Callitriche* G6. 51 21, 24 (Si) die in 51 21 is volgens Joh. Jansen altans ten dele hamulosus, *Calluna* a. (G) *multibracteata* G5. 57 23, (G. JJ. Sl.) fl. albis 57 22, *Caltha* G5. 56 42, 57 31, *Capsella* a., *Cardamine hirsuta* G5. 56 41, 58 22, 24, *pratensis* a., *Carduus crispus* G5. 58 24, *Carex arenaria* a. (G. Kli. L.) f. *remota* (G.) *distans* G5. 47 33, 58 23, G6. 41 44, 42 33, 43, 52 11, 12, 21, (G. JJ. Ko.) *disticha* G5. 56 42, *extensa* G5. 47 33, 34, 43, G6. 42 33, 52 21 (G. JJ. Kli. L. Si. Sl.) *flava* Oederi a. (Si. Sl. So.) *lepidocarpa* (Sl.), *glauca* v, *hirta* G5. 58 24, *leporina* G6. 51 21, *panicea* G5 57 22? 58 11? 21, 23? G6. 51 22, *trinervis* a (B. G. JJ. Kli. Ko. L. Si. Sl. So.) *vulgaris* G5. 56 42, 57 23, 24, G6. 42 33, 51 12, 24, 52 12, *Centunculus* G5. 57 22, 58 11, 23, G6. 51 21, 22, (G. Ko. L. Si. So.) *Cerastium arvense* G5. 58 22. 24, G6. 51 13. 14, *glomeratum* G5. 58 22, 24, G6. 51 13, 21, *semidecandrum* a, *trivialis* a, *Chelidonium* G5. 58 24, *Chenopodium album* a. ook f. *concatenatum*, *ficifolium* G5. 58 24 *murale* G6. 51 11, 13, 14 (Ko.) *rubrum* G5. 47 34, 56 42, 58 23, *Chrysanthemum inodorum* v, *Leucanthemum*, G5. 58 24 *Parthenium* G5. 58 24, *segetum* G5. 58 24, G6. 51 11, 13, *Cirsium arvense* a, *lanceolatum* v, *palustre* v, *Cochlearia* a, maar meestal niet uit te maken welke soort, hieronder zeker *danica* en *officinalis*. *Conium maculatum* G5. 57 31, G6. 51 11 (Si) *Convolvulus arvensis* G5. 56 24, 42, 57 23, 58 22, 23, 24, G6. 51 13, *sepium* G5. 56 42, 58 24, G6. 42 33, 34, 43, *Soldanella* G5. 56 23, 41, 58 21, 24, *Corylus* G6. 42 43, *Corynephorus* a. (L.) *Crataegus monogyna* G5. 56 42, G6. 41 33, 43, 42 34, 43, *Crepis tectorum* G6. 42 34 (Ko.) *virens* G5. 58 13, 24, *Cynosurus cristatus* v.

Dactylis glomerata G5. 57 14, 23, 24, 31, 58 22, 24, G6. 51 13 *Draba verna* G5. 56 41, 58 22, 24, G6. 42 34, 51 12, 13, *Drosera rotundifolia* G5. 57 24, 58 13, 22.

Elymus a., *Empetrum* G5. 57 11, 21, 22 (Sl.) *Epilobium angustifolium* G5. 57 11, 21, 58 12, G6. 42 43, *hirsutum* G5. 47 34, 58 12, 14, (Sl. So.) *montanum* G5. 58 12, *palustre* G5. 47 33, 34, 56 24, 57 12, 58 23, G6. 42 43, 51 13, 21, (Si. Sl.) *parviflorum* G5. 47 33, 34, 43, 58 12, 21, 23, G6. 51 13, 14 (So.) *virgatum* G6. 51 13, *Epipactis latifolia* G5. 48 44, 56 24, 41, 58 22, G6. 41 33, 42 34, 43, 51 21, fl. albis G6. 42 43 (Klo.) *palustris* G5. 47 33, 56 24, 57 11, 12, 58 21, G6. 42 34, 43, 52 12 (G. JJ. Si. Sl.) *Equisetum arvense* G5. 56 42, 57 22, 23, 58 22, 24, *limosum* G5. 57 24, 58 13, *Erica tetralix* v. (B. L.), *Erigeron acer* G6. 42 34, 43,

Eriophorum polystachyon G5. 56 42, G6. 51 21, 52 12, *Erodium cicutarium* v, *neglectum* G6. 51 24 (Si), *Eryngium maritimum* a. (G. Sl. So.) *Erysimum Cheiranthoides* G5. 58 24, G6. 51 13, *Erythraea centaurium* G5. 57 22, 58 11 (Si.) *linariifolia* a. (Sl. So.) *pulchellum* a. (G. JJ. L. So.), *Euphorbia Helioscopia* G5. 58 24, *Peplus* G5. 58 24, *Euphrasia Odontites* a. (G. L. Sl. So.) *nemorosa* a. (B. G. So.) *stricta* G6. 42 43, 52 12 (G.)

Festuca arundinacea G5. 58 23, *elatio* G5. 56 42, 58 23, 24, 42, G6. 51 12, 14, 31, 32, *ovina* a. in de vorm *capillata* (L. Ko.) m. *vivipara* (JW.), *rubra* a. ook v. in de vorm *dumetorum*; in de vorm *arenaria* in G5. 48 44, G6. 42 33, 34 en vorm *commutata* G5. 56 42.

Galium Aparine G5. 57 31, 58 13, 24, *Mollugo* a., *ochroleuca* G5. 58 14, 23, G6. 41 34, 42 34, 43, 51 11, 21, 22 (Sl.), *palustre* v., *verum* a., *Genista anglica* v. (L.) *Gentiana amarella* (*uliginosa*) G5. 58 21, 23, G6. 42 34, 51 22 (B. JJ. Sl.), *campestris* (*baltica*) G6. 51 22 (JJ. L. Sl. So.), *Pneumonanthe* G5. 57 11, 13, 14, 22, 23, 24, *Geranium dissectum* G5. 58 42, *molle* G5. 56 42, G6. 51 32, *pratensis* G5. 58 24 (verwilderd in tuintje), *pusillus* G5. 58 23, 24, G6. 51 13, 32, *Robertianum* G6. 42 43, *Glaux* a. (JJ. Kli), *Glechoma* G5. 57 23, 31, 58 24, G6. 51 13, 14, *Glyceria distans* v. var. *tenuis* (JW. Ko. L. Sl.) f. *virescens* (JW), *fluitans* G5. 56 42, G6. 51 12, 13, *maritima* v (B.) *retroflexa* G5. 47 43 (JW.) *spectabilis* G5. 56 24, 42, *Gnaphalium uliginosum* G5. 57 13, G6. 51 11, 12, 13, 14, 21, *Gymnadenia conopea* G6. 42 34, 43, (G. Si. So.)

Halimus pedunculata G5. 56 44, G6. 42 43, 51 22, 52 11, 12, 21, (G. JJ. Kli. Klo. Si. Sl. So.) *portulacoides* G5. 47 33, 56 44, 58 42, (JJ. L. Si.), *Heleocharis palustris* a., *uniglumis* G5. 47 33, 34, 58 23, G6. 51 22, (G. JJ.) *Helosciadium inundatum* G5. 57 22, 58 23, G6. 51 12, 21 *Hieracium pilosella* v. *impexum* (So.), *umbellatum* a. eu- *umbellatum* (G. Si. So.) ook *Hollandiae* (Klo. Sl.), *Hippophaë* a. (Kli. L.) *Hippurus* G5. 47 33, 56 42, 57 11, 22, G6. 42 34, *Holcus lanatus* a., *mollis* G5. 58 13, *Honckenya* v. (JJ.) *Hordeum murinum* v (L.) *secalinum* G5. 58 23, 42, G6. 51 21, 31, (L.), *Hydrocotyle* a., f. *major* (L.) *Hyoscyamus niger* G6. 51 11, *Hypericum perforatum* G6. 42 43, (G. Klo.) *Hypochaeris glabra* G5. 56 23, 24, 41, 57 11, 22, 58 22, G6. 51 13, (Si), *radicata* a.

Jasione montana a. (ssp. *littoralis* en de type zijn, lijkt me, beide algemeen v. Soest) ook fl. *albis* (So.), *Juncus anceps atricapillus* v (G. Ko. Sl.) *balticus* G6. 42 33, 34, 43, 52 12, (G. JJ. Kli. Si. Sl. So.) *bufonius* a. ook var. *ranarius* o.a. G5. 58 23, (B. G. JW.

Klo. Ko. L. Si. Sl. So.) compressus G5. 57 12, 58 42, conglomeratus G5. 57 11, 23, 24, 58 13, G6. 51 11, 12, effusus v. Gerardi v. (L.), lamprocarpus a (Sl.) maritimus G5. 57 34, 58 14, 23, G6. 42 12, 34, 43, 51 12, (G. JJ. L. Si. Sl. So.), squarrosus G5. 57 11, 13, 21, 24, G6. 51 11 (L. Sl.), supinus G5. 57 22, 24, sylvaticus G5. 56 24, G6. 51 11, Juniperus G6. 42 34, 52 12.

Koeleria albescens a. (Ko. L.).

Lamium album G5. 57 23, 31, 58 24, G6. 51 13, amplexicaule G5. 58 24, G6. 51 13, purpureum G6. 51 13, Lappa notha G5. 57 23, 31, 58 24, G6. 51 11, 13, 14, 21, 32 (So.) Lemma gibba G5. 58 24, G6. 51 21, 24, minor v., trisulca G6. 51 24, Leontodon autumnalis a., Lepidium rudemale G5. 57 23, Lepturus filiformis v. (G. JJ. Sl.), Linaria vulgaris a. f. peloria G6. 42 34, 43, (So.) Linum catharticum v., Littorella lacustris G6. 51 22, (L. Sl.), Lolium multiflorum G6. 51 21, 31, perenne a, Lonicera Periclymenum G5. 57 21, 58 21, Lotus corniculatus a., tenuifolius G5. 56 42, G6. 51 14, uliginosus v. (meestal v. villosus) (G. JJ. Ko. L. Si. Sl. So.), Luzula campestris a., multiflora G5. 57 22, 23, G6. 42 34, Lychnis Flos cuculi v. vespertina G5. 56 42, 57 14, 23, 58 22, 24, G6. 51 11, Lycopodium inundatum G5. 57 24, Lycopsis arvensis G5. 56 24, 57 14, 23, 58 22, 24, G6. 51 13, Lycopus europaeus G5. 58 12, G6. 41 43, 51 21.

Malachium aquaticum G5. 57 23, Malva sylvestris G5. 58 24 G6. 51 13, vulgaris G5. 57 23, 58 23, 24, G6. 51 11, 13, 14, Matricaria Chamomilla G5. 58 23, 42, discoidea G5. 57 23, Mentha aquatica v., arvensis G5. 58 12, aquatica $\times$ arvensis G6. 42 24, Molinia G5. 57 13, 23, 24, 58 13, G6. 51 21, 52 12, Montia minor G6. 51 21, (Ko.) Myosotis caespitosa G5. 56 42, 57 22, 58 11, 12, G6. 42 34, 51 12, 21, 52 12, (So.), hispida G5. 48 44, 58 24, G6. 51 24, 52 12 (Ko.), intermedia G5. 58 22, 24 (Ko.) palustris G6. 52 12, stricta G5. 56 41, 58 24, G6. 42 34, versicolor G5. 58 22, G6. 51 13, Myriophyllum species G6. 51 14, 32, alterniflora G6. 51 12.

Nardus stricta v., Nasturtium amphibium G5. 56 42.

Oenanthe fistulosa G5. 56 42, 57 23, Oenothera biennis G5 58 12, muricata G5. 56 41, 58 11, 12, G6. 41 34, 43, 42 33, 34 (G. Klo. Ko. Si. Sl. So.) Ononis repens G5. 48 44, 58 11, 21, 22, G6. 41 33, 51 11, 12, spinosa a. (L.), Ophioglossum G6. 42 34, 43, (JJ) Orchis incarnatus G6. 42 34, 43, 52 12, latifolius G5, 56 42, maculatus G5. 57 24, morio G5. 56 42, Ornithogalum umbellatum G5. 57 31.

Papaver Argemone G5. 56 24, 57 23, 58 22, 24, G6. 51 13, dubium G5. 56 24, 58 24, G6. 51 11, 13, Parnassia G5. 56 44,

58 21, G6. 41 43, 42 34, 43, 51 22, 52 12, (Si. Sl.) *Pastinaca* G5. 57 23, *Pedicularis sylvatica* G5. 57 24, *Peplus portula* G6. 51 21, (Sl.), *Petroselinum* G6. 51 13, *Phleum arenarium* a. (Kli. Ko. L.), *pratense* G5. 57 24, 58 13, 23, G6. 51 13, 24, 31, *Phragmites communis* a. f. *dunensis* (JW. Sl.) *Physalis Alkekengi* G5. 58 24, *Picea excelsa* G6. 42 34, *Pinus diversen culta*, *Pirola minor* G5. 56 41, 42, 57 11, 12, 22, 58 22, G6. 51 22, 52 12, (JJ. Ko.) *rotundifolia* a. (B. Si. Sl. So.) (volgens Dr. Braun ten dele var. *arenaria*), *Plantago Coronopus* v. (G. Kli. L.), *lanceolata* a., *major* a., *maritima* a., *Poa annua* a. var. *reptans* G5. 58 23, (G. JW. Sl.), *pratensis* a., *trivialis* G5. 57 31, 58 12, 22, 24, G6. 51 12, 13, 14, *Polygala vulgaris* G5. 56 42, 58 21, 23, G6. 42 34, 51 12, 21, 24, 52 12, (Ko. *dunensis*) *Polygonum amphibium* a. (G.) *aviculare* a., *Convolvulus* G5. 56 24, 57 13, 58 13, 22, 24, G6. 51 11, *Hydropiper* G6. 51 21, *lapatifolium* (tomentosum) G5. 56 24, 57 13, 23, 58 23, G6. 51 11, 12, 14, *minus* G6. 51 14, *Persicaria* G5. 56 24, 57 13, 23, G6. 51 11, 12, 14, *Polypodium* a., *Polystichum Filix mas* G5. 56 41, 58 11, 12, 22, G6. 42 43, *spinulosum* (eu-spin.) G5. 58 11, 12, 21, 22, *Populus alba* G5. 58 22, *tremula* G5. 56 42, *Potamogeton natans* G5. 57 21, *pectinatus* G5. 56 42, 58 23, 42, G6. 51 24, 31, 32 (Ko.) *pusillus* G6. 51 31, 32 (So.), *Potentilla anserina* a, *procumbens* G6. 51 11, 21, *Tormentilla* v, *Prunella vulgaris* a.

Radiola v. (G. L. Si. Sl.), *Ranunculus acer* a., *bulbosus* G5. 58 24, *Flammula* v (Si. So.) *Philonotis* G5. 58 22, 23, G6. 51 13, *repens* a., *sceleratus* v., *Raphanus raphanistrum* a., *Rhinanthus* v (zowel major als minor), *Rosa canina* G6. 42 43, *pimpinellifolia* G5. 56 22, 24, 41, 57 22 (JJ.) *Rubus caesius* G5. 56 24, 58 21, 24, G6. 42 43, *divergens beoosten Nes* (So.), *Rumex acetosa* a., *acetosella* a., *crispus* v., *Hydrolapathum* G5. 56 42, *maritimus* G6. 51 21, (B. Kli. L. Sl.), *obtusifolius* G5. 58 21, G6. 51 21, *palustris* G5. 57 22, G6. 51 21 (L. Sl.) *crispus* × *obtusifolius* G5. 58 24 (Sl.), *crispus* × *palustris* G6. 51 21 (JJ. Klo. Si. Sl.), *palustris* × *maritimus* G6. 51 21 (Klo).

Sagina nodosa v. f. *moliniformis* (G. Kli. L. Si. Sl.) f. *erecta* (Klo.) *stricta* v, *Salicornia* a. (JJ.) *Salix alba* G5. 56 42, 58 24, *amygdalina* G5. 56 42, *aurita* G5. 57 12, G6. 41 43, 42 43, *cinerea* G5. 57 11, 14, 58 12, 21, G6. 41 43, 42 43, (Sl.), *repens* a. (L.) f. *arenaria* (Kli.), *cinerea* × *repens* G6. 42 34 (JJ.), *undulata* G6. 56 42 (Sl.), *viminalis* G5. 56 42, *Salsola kali* G5. 56 21, 22, 23, 41, G6. 42 34, 43, 44, *Sambucus niger* G5. 56 42, 57 23, 58 12, G6. 41 44, 51 21, *Samolus* G5. 56 42, 57 22, 58 11, 21, G6. 42 34, 51 22, (G. L. Sl.), *Saxifraga tridactylites* G5. 58 22, G6. 41 33,

34, 42, 34, 51 22, 24, 52 12, *Schoenus* G5. 56 44, G6. 41 43, 42 34, 43, 51 12, 52 12 (JJ. L. Si. Sl.) *Scirpus compressus* G6. 51 22, *maritimus* a. (JJ. L. Si. Sl.) ook var. *compactus* en *monostachys*, *pauciflorus* G6. 41 43, 43 33, 51 24, 52 12 (G. JJ. Ko. Klo.), *rufus* G5. 47 34, G6. 42 33, 52 12, 21, (G. JJ. Klo. Sl.) ook f. *bifolius* (G. Klo. Sl.), *setaceus* G6. 51 21, 52 12 (L. Si. Sl.) *Tabernaemontani* v., *Scleranthus annuus* G5. 58 22, G6. 51 11, *perennis* G5. 58 14, *Secale cereale* G6. 51 32 met korte naalden (JW.), *Sedum acre* a., *Sempervivum tectorum* G5. 58 24, *Senebiera coronopus* G6. 51 13, *Senecio aquatica* G5. 56 24, 42 *erucifolius* G6. 42 34 (G. Sl.) f. *discoideus* G5. 56 24 (Ko.), *Jacobaea discoidea* v., *sylvatica* G5. 46 44, 57 24, 58 12, 13, G6. 51 11, 21, 32, *vulgaris* a., *Sinapis arvensis* G5. 56 24, 42, 58 24, *Sisymbrium officinale* v., *Sophia* G5. 48 44, 56 24, 57 23, 58 22, 24, G6. 51 13 (Sl.) *Thalianum* G5. 48 44, 56 41, 58 22, 24, G6. 51 13, *Solanum Dulcamara* G5. 58 12, 24, *nigrum* G5. 56 24, 57 13, 23, 58 24, G6. 42 33, 51 11, 13, 14, *Sonchus arvensis* a. (Sl.) ook f. *levipes*, *asper* v., *oleraceum* v., *Sparganium ramosum* G5. 57 12, *Spartina Townsendii* (Friese kust) *Spergula arvensis* v., *Spergularia marginata* v. (G. Kli), *media* v. (G.) *salina* G5. 58 42 en wel elders (Kli. Si.) *Statice Limonium* G5. 56 44, G6. 51 14 (Kli.), *Stellaria graminea* G5. 56 24, 41, 58 24, G6. 51 11, 13, *media* a., *Sturmia* G6. 42 34, 43, 52 12 (JJ.) *Suaeda maritima* v.

Tanacetum G5. 56 24, 57 23, 24, 58 13, G6. 51 13, 14, *Taraxacum officinale* a. *corniculatum* G5. 56 41, 58 22, G6. 51 12, 13, *Teesdalia* G5. 57, 13, 14, 23, 24, *Thalictrum minus* G5. 48 44, 58 22, G6. 41 33, 34, *Thlaspi arvense* G5. 58 24, G6. 51 13, *Thrinicia* a. (L.), *Torilis nodosa* G6. 51 11, *Tragopogon pratense* G5. 58 23, *Trifolium arvense* v, *fragiferum* a., *hybridum* G5. 47 33, 57 11, 21, 23, 58 13, 23, G6. 51 14, 31, *minus* a. (L.) *pratense* a., *procumbens* v., *repens* a., *Triglochin maritima* a., *palustre* v. (G. Sl.), *Triodia* a., *Triticum junceum* v. (Si. Sl.) f. *bracteatum* (JW.), *littorale* v. (G, Kli. Ko. L. Sl.) *maritimum* v (Si), *repens* a., *littorale* × *junceum* G5. 48 44, 58 23, (JW.) *littorale* × *repens* G5. 58 23, *Tussilago* G5. 47 34, G6. 41 43, 42 43.

Urtica dioica v, *urens* G5. 56 24, 57 23, 31, 58 22, 24, G6. 51 11, 13, 14.

Veronica agrestis G5. 58 24, *Anagallis* G5. 58 21, 23 G6. 42 34, 51 21, 24, *arvensis* v., *hederifolia* G5. 58 22, 24, *officinalis* v, *scutellata* G5. 57 22 (So.) *Vicia angustifolia* v., *Cracca* v., *lathyroides* G5. 56 41, 58 22, 24, G6. 41 33, 42 34, 51 22, 24, (Ko.) *tetrasperma* G5. 58 23, *Viola canina* a., var *dunense* G5. 56 22, 24, 41, 58 14, 21, 22 G6. 51 22 (Kli. Sl.), *tricolor arvensis* G5.

56 24, 58 24, G6. 51 13, stenochila a. (G. Klo. Si. Sl. So) ook geheel witbloemig.

Zannichellia pedicellata G6. 51 32 (So.) Zostera marina stenophila G6. 42 43, 51 24, 52 12, 13, 21 (JJ. Si.) nana G6. 42 43, 51 24, 52 12, 13, 21 (G. JJ. L. Si.).

Dit zijn 453 soorten en variëteiten. In zijn bekende lijst geeft Vuyck voor Ameland nog de volgende 63 soorten op, die wij niet gezien hebben: *Agrostemma*, *Alisma* *Plantago*, *Alopecurus pratensis*, *Ammophila baltica*, *Anagallis arvensis*, *Aristolochia*, *Arnica*, *Bidens cernuus*, *Brassica Napus* en *Rapa*, *Carex pilulifera*, *Carum Carvi*, *Centaurea Calcitrapa*, *Cerastium tetrandrum*, *Chaerophyllum temulum*, *Cochlearia anglica*, *Comarum*, *Corrigiola*, *Crataegus oxyacantha* (hij geeft echter een *C. monogyna* op!), *Drosera intermedia*, *Epilobium tetragonum*, *Equisetum palustre*, *Erodium pimpinellifolium*, *Ficaria*, *Fraxinus*, *Fumaria offinalis*, *Galeopsis Tetrahit*, *Genista tinctoria*, *Gnaphalium luteo-album*, *Lamium incisum*, *Lappa major* (lijkt zeer onwaarschijnlijk K.), *Ligustrum*, *Listera ovata*, *Lychnis diurna*, *Lysimachia vulgaris*, *Lythrum Salicaria*, *Marrubium vulgare*, *Medicago lupulina*, *Menyanthes*, *Narthecium*, *Nasturtium palustre*, *Cnopordon*, *Papaver Rhoeas*, *Pedicularis palustris*, *Phalaris arundinacea*, *Plantago media*, *Platanthera bifolia*, *Poa compressa* en *serotina*, *Polycnemum*, *Rhynchospora alba* en *fusca*, *Scirpus lacustris*, *Scutellaria galericulata*, *Silene gallica*, *Spiranthes autumnalis*, *Stachys paluster*, *Stellaria glauca*, *Torilis Anthriscus*, *Typha angustifolia*, *Veronica serpyllifolia*, *Vicia hirsuta*, en *Viola palustris*.

Op een lijst: „Plantengroei op Ameland door S. P. Huizinga en E. A. van den Burg (5—6 Juni 1870) komen nog de volgende voor, die noch door ons gevonden noch door Vuyck opgegeven werden:

Potentilla argentea, *Galium uliginosum* (G. palustre wordt niet opgegeven!) Deze lijst werd door den heer N.J. Waringa te Apeldoorn aan het Fries Natuurhistorisch Museum te Leeuwarden afgestaan.

In het I.V.O.N. archief bevinden zich gegevens omtrent Ameland van K. Tjebbes (1905). De enige soort daar genoemd, die hier nog niet is gememoreerd, is *Galium saxatile*.

In de Lev. Natuur XXIX p. 337 geven Koopmans-Forstmann en Koopmans een lijst van planten door hen op Ameland waargenomen, die de volgende nog niet genoemde bevat: *Athyrium Filix femina* en *Linaria Cymbalaria*.

Tenslotte bezit de I.V.O.N. nog een lijst van Mej. A. Pannekoek en J. G. ten Houten A.Th.zn. 14—27 Juli 1934, waarop de vol-

gende nog niet genoemde soorten voorkomen: *Daucus carota*, *Hordeum maritimum*, *Melilotus arvensis*, *Sarothamnus*, *Ulex* en *Valeriana dioica*.

Zodat de tot nu toe bekende flora van Ameland bestaat uit $453 + 63 + 2 + 1 + 2 + 6 = 527$ vormen. Ameland maakt dus naast Schiermonnikoog met 350 soorten (Zie Exc. verslag N. Kr. A. 1926. p. 7) geen slecht figuur. Wat Terschelling betreft: v. Dieren noemt in zijn „Organogene Dünenbildung” (1934) met name slechts 192 soorten. Hij zegt echter p. 265 dat Holkema slechts 66% van de soorten noemt, die nu van Terschelling bekend zijn. Waar het aantal van Holkema omstreeks 400 is zou Terschelling dus blijkens zijn Kartotheek ± 600 soorten bevatten.

Ir. A. W. KLOOS Jr.

**OVERZICHT van de deelname aan de excursie Ameland
op 26—31 Augustus 1936.**

Deelnemers	26	27	28	29	30	31
Braun—Blanquet	←	←	←	←	←	→
Madlle Dreyfus		←	←	←	←	→
Miss Hedges		←	←	←	←	→
Klika	←	←	←	←	←	→
Langeron		←	←	←	←	→
Lippmaa	←	←	←	←	←	→
Miss Noël	←	←	←	←	←	→
Adriani		←	←	←	←	→
Brand	←	←	←	←	←	→
Brouwer		←	←	←	←	→
Gorter	←	←	←	←	←	→
Heimans	←	←	←	←	←	→
Henrard		←	←	←	←	→
Joh. Jansen		←	←	←	←	→
P. Jansen	←	←	←	←	←	→
Kloos	←	←	←	←	←	→
Koopmans	←	←	←	←	←	→
Mej. Koster		←	←	←	←	→
de Leeuw	←	←	←	←	←	→
v. Ooststroom		←	←	←	←	→
Mej. ter Pelkwijk		←	←	←	←	→
Siertsema	←	←	←	←	←	→
Sipkes	←	←	←	←	←	→
Sloff	←	←	←	←	←	→
v. Soest	←	←	←	←	←	→
Weevers		←	←	←	←	→